

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Lenkou Oulíkovou ve věci

žalobkyně: **Mgr. M. Z.**
bytem X
zastoupena advokátem JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M.
sídlem Mánesova 48, 120 00 Praha 7

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 00 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2024, č. j. MPSV-2024/157099-912,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2024, č. j. MPSV-2024/157099-912, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 4 719 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce JUDr. Maroše Matiaška, LL.M., advokáta.

Odůvodnění:

1. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) se žalobkyně domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2024, č. j. MPSV-2024/157099-912 (dále jen „napadené rozhodnutí“). Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 15. 8. 2023, č. j. 18010/2023/SLA (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým

Shodu s prvopisem potvrzuje: Mgr. E. M.

rozhodnutím úřad práce zamítl návrh žalobkyně na změnu výše příspěvku na péči od prosince 2022 a snížil příspěvek na péči ze 4 400 Kč na 880 Kč měsíčně od září 2023 podle § 14 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“).

Žaloba

2. Žalobkyně se domnívá, že naplňuje podmínky IV. stupně závislosti na péči jiné osoby, neboť nezvládá až devět základních životních potřeb. Napadeným rozhodnutím bylo zasaženo do jejího práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu a práva na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti ve smyslu čl. 28 a čl. 19 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, neboť v důsledku snížení příspěvku nebude schopna hradit náklady na sociální služby. Žalovaný se nevypořádal s jejími odvolacími námitkami. Žalobkyně je přesvědčena, že byla chybně posouzena její schopnost zvládat základní životní potřeby mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena a péče o zdraví. Namítá také, že nebylo vyhověno její žádosti o osobní účast při jednání posudkové komise.
3. Žalobkyně popsala, že má zrakové a sluchové postižení. Zrakové postižení má dopad na všechny každodenní činnosti, které není schopna samostatně zvládat ani s běžně dostupnými pomůckami. Vidění s korekcí není kompenzované, často nevidí nic. Adaptace na přechody světla a tmy trvá nejméně 10 minut, bez brýlí rozezná světlo a tmu a směr silného zdroje světla. S brýlemi vidí na 10 m, cokoliv před a za touto vzdáleností nevidí. Má zachováno pouze částečné centrální vidění na levém oku a velice úzké zorné pole. S lupou na brýlích (19 dioptrií) vidí jen na vzdálenost 20 cm (nic před ani za touto vzdáleností). Nevidí na nohy, do stran, nerozezná obličeje a detaily. Je světloplachá, špatně se orientuje ve tmě, mlze i za deště. Podle 11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí je nevidomá. Současně je hluchá na jedno ucho a na druhé nedoslýchavá. Se sluchem nemá problém jen v domácích podmínkách, mimo domov nepozná zdroj ani směr hluku a nerozumí mluvené řeči.
4. Ohledně *mobility* uvedla, že z důvodu zhoršení sluchu a zraku má potíže při pohybu a narušenou rovnováhu. Nemůže řídit auto. Používá bílou hůl. Značné potíže má při nastupování do jiného než nízkopodlažního dopravního prostředku, potřebuje pomoc druhé osoby při nastupování i s orientací v různých typech vozů. Má též problémy s usedáním a vstáváním s ohledem na nízký krevní tlak a problémy s rovnováhou. Ve veřejné dopravě není schopna stát s ohledem na otřesy a nestabilitu. Není schopna samostatného pohybu v nerovném terénu a má potíže i se zdoláváním schodů.
5. Ohledně *stravování* uvedla, že potřebuje každodenní pomoc při výběru, přípravě, uskladnění a servírování jídla a nápoje. S ohledem na zrakové postižení není schopna výběru vhodného jídla a pití. Nepozná, zda je potravina ve stavu vhodném ke konzumaci. Kvůli narušené rovnováze též nezvládá přemístění jídla a pití. V případě nehody musí úklid zajistit někdo jiný. Nezvládne nákup potravin bez pomoci druhé osoby. Má i potíže s naléváním, sama nápoj nalije pouze zhruba do poloviny hrnku či sklenice.
6. Ohledně *oblékání a obouvání* uvedla, že potřebuje každodenní pomoc při výběru oblečení. Nerozpozná barvu a vzory. Pomůcka na rozpoznávání barvy je nespolehlivá a nerozpozná vzory. Rub a líc se hmatem nedá vždy spolehlivě poznat. Nepozná též znečištění oděvu. Pomoc je nutná i při péči o oblečení.

7. Ohledně *tělesné hygieny* uvedla, že v koupelně má madlo, kdekoli jinde potřebuje k hygieně asistenci. Sama si neostříhá nehty. Bez pomoci nezvládá obvyklé líčení a potřebuje pomoc při česání pro pracovní či společenské akce.
8. Ohledně *péče o zdraví* uvedla, že si bez cizí pomoci nezměří krevní tlak a tělesnou teplotu, nerozpozná vyrážku či oděrky. Má problém dávkovat léky a sirupy. Nedokáže obsluhovat složitější mechanismy, uzávěry a pomůcky.
9. Žalobkyně zdůraznila, že podle § 2a a § 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 505/2006 Sb.“), je základní životní potřeba nezvládnutá, pokud není zvládnuta byť jediná z aktivit vymezených v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.
10. Nepřiznání příspěvku ve výši odpovídající její zdravotní situaci zasahuje zejména do práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu a práva na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, neboť příspěvek je pro ni jedinou možností, jak hradit náklady na pomoc a péči. Poukázala na to, že v důsledku napadeného rozhodnutí je měsíční příspěvek nižší o 3 520 Kč oproti původnímu a o 26 120 Kč oproti tomu, pokud by byla posouzena ve IV. stupni závislosti. To dle hodinové sazby podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. odpovídá financování asistenční služby v rozsahu 24, respektive 180 hodin měsíčně. Žalobkyně pobírá invalidní důchod a má příjem ze zaměstnání u Spolu s vámi, z. ú., ve výši 9 000 Kč měsíčně. Chybějící rozsah asistence jí zajišťuje 77letá matka žalobkyně, která prodělala onkologické onemocnění. Zrakové postižení sebou přitom nese vyšší náklady i na další činnosti, které nelze zařadit pod sociální služby.

Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný navrhl, aby byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta. Zdůraznil, že se posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“) v hodnocení ze dne 22. 5. 2024 dostatečně vyjádřila k základním životním potřebám mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena a péče o zdraví, které uznala jako zvládané. Mobilita byla zařazena jako zvládnutá při zjištěném stavu pohybového aparátu. Po naučených trasách se žalobkyně pohybuje samostatně, v exteriéru používá hůl z důvodu orientace, která byla uznána jako nezvládnutá. V případě stravování nebylo zjištěno postižení jemné motoriky či funkční ztráta horních končetin. Žalobkyně by měla být schopna jídlo přesunout a naservírovat. V případě oblékání a obouvání není oční postižení důvodem nezvládnutí, problém lze řešit pohmatem. Oční poškození nebylo posudkově medicínským korelátem uznání tělesné hygieny jako nezvládané, nebyla zjištěna ztráta funkce pohybového aparátu. Nebylo zjištěno postižení, pro které by žalobkyně nebyla schopna zvládat péči o zdraví.

Replika žalobkyně

12. Žalobkyně upozornila na nepřiměřenou délku řízení. Žalobkyně považuje za systémový problém, že lidé se smyslovými handicapy z nevhodně nastavených kritérií vypadávají. Nepřihlíží se k tomu, že specifické dovednosti nelze použít vždy, pomůcky nekompenzují vše a vždy se najde situace vyžadující pomoc druhé osoby. Žalovaný její stav posuzuje formalisticky a bagatelizuje sluchové postižení. Souběh handicapů je komplexní. Odchylnky funkce centrální nervové soustavy se projevují různými kombinacemi oslabení vnímání, poznávání a pozornosti. Žalobkyně nikdy neměla možnost vnímat prostor oběma očima, což má vliv na koordinaci pohybů, rovnováhu a posturu, přičemž vše dále ztěžuje nedokonalost sluchu.

13. Ohledně osobní hygieny doplnila, že v roce 2018 byla tato potřeba uznána za nezvládnutou. Nyní byla posouzena jako zvládnutá s tím, že se údajně jednalo o posudkové nadhodnocení. Nezjištění ztráty funkce pohybového aparátu však není dostatečný argument. Žalobkyně nemá v domácím prostředí možnost sehnat asistenci v této oblasti, protože ji potřebuje hlavně ráno a večer. Když jí není dobře, použije jen umyvadlo. V koupelně ve sprše a na WC má madlo, jinde ale potřebuje asistenci. Za problematické považuje dny menstruace či trávících potíží. Ohledně péče o zdraví dodala, že za pandemie covid-19 musela testování absolvovat ve zdravotnickém zařízení. K mobilitě doplnila, že podle sociálního šetření má narušenou rovnováhu a motoriku a též z výpisu praktické lékařky vyplývá nestabilita při chůzi, zakopávání, problémy s rovnováhou a pády. Pády jsou většinou bez větších následků, při pádu v roce 2010 si však zlomila klíční kost. Kvůli chůzi o bílé holi má změněné těžiště, pocit závratí a přepadává dopředu. Naučených tras, po kterých se pohybuje, je minimum. Doprovod a pomoc při pohybu využívá několikrát týdně, případně řidiče z řad přátel, taxislužbu nebo veřejnou dopravu. Několikrát týdně cestuje veřejnou dopravou za prací, většinou cestuje do Prahy, výjimkou nejsou ani větší vzdálenosti. Poukazuje na obtíže se zajištěním průvodcovské služby. Mobilita je časově náročná, není schopna improvizovat. Poukazuje na to, že u osob s jejím typem postižení je mobilita obecně uznávána jako nezvládnutá životní potřeba. Ohledně stravování doplnila, že potřebuje každodenní pomoc například přes videohovor nebo využití AI (aplikace *Be My Eyes*, Vizuelní pomoc dobrovolníků) při rozpoznání data spotřeby, typu potraviny, stavu pokrmu či manipulaci se spotřebiči. Přípravu pokrmů redukuje, snaží se co nejméně krájet, volí jednoduché recepty a chytrý hrnec. Část jídla dostává od rodičů a přátel. Občas koupí hotové jídlo online a využívá donášku. Pokud někoho hostí nebo se stravuje na veřejnosti, potřebuje pomoc. Potřebuje též kontrolu, zda není potřísněná. Velkým stresem jsou pro ni pracovní akce, například konference. Ohledně oblékání a obouvání doplnila, že pohmatem nelze vše zjistit (rub a líc, párování ponožek). Potřebuje každodenní pomoc při výběru oblečení, nerozpozná barvu, vzory, nespáruje boty, zcela nepomůže ani pomůcka na rozpoznávání barvy ani pomoc přes videohovor.
14. Závěrem zdůraznila, že její případ není ojedinělý a žalovaný nerespektuje osoby se zdravotním znevýhodněním. K tomu odkázala na články, reportáže a diskuse v médiích a na vyjádření veřejného ochránce práv. Přístup úřadů vyžaduje širší pozornost a systémovou revizi.

Podstatný obsah správního spisu

15. Dne 13. 11. 2013 žalobkyně podala žádost o příspěvek na péči. V připojeném oznámení o poskytovateli pomoci uvedla svou matku narozenou v roce 1947.
16. Dne 10. 1. 2014 úřad práce provedl sociální šetření v bydlíšti žalobkyně. Pokud jde o stravování, žalobkyně uvedla, že je zvládá sama, stejně jako hygienu. Pokud jde o pohyb, pohybuje se s pomocí bílé hole, v cizím prostředí používá dalekohled a plánec a pokud možno se pohybuje s další osobou. Záleží na počasí. Má horší koordinaci, občas padá, naráží, má problém s obrubníky či nepravdělnými schody. Oblečení si vybere sama, nevidí odstíny barev, knoflíky a zipy většinou zapne. Orientaci celkem zvládá v naučeném prostředí, v cizím má problémy, raději používá doprovod. Léky pravidelně neužívá, oční kapky zvládá aplikovat. Osobní záležitosti zvládá sama nebo s další osobou. Má problém s písemnou komunikací, spíše využívá počítač. Do prosince 2013 byla zaměstnána jako web editorka, pracovala z domova. Od ledna 2014 je v evidenci uchazečů o zaměstnání. Na nákup chodí

do obchodů, které zná, popřípadě s ní jde další osoba. Na velký úklid dochází paní dvakrát ročně, běžný úklid zajišťuje sama. Praní zvládá, žehlí minimálně. Žalobkyně popsala, že na pravé oko nevidí vůbec, na levé špatně, závisí na světelných podmínkách. Největší potíže má s orientací mimo domov, kde to nezná. Zrak se jí zhoršuje. Neslyší na levé ucho, má problém při seskupení více zvuků a s orientací.

17. Dne 21. 3. 2014 posudková lékařka Okresní správy sociálního zabezpečení X (dále jen „OSSZ“) dospěla k závěru, že žalobkyně nezvládá tři základní životní potřeby: orientaci, péči o zdraví a péči o domácnost. Podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách je závislá na pomoci jiné fyzické osoby v I. stupni (lehká závislost). Platnost posouzení byla stanovena do 30. 11. 2018. Dne 13. 6. 2014 přiznal úřad práce žalobkyni příspěvek na péči ve výši 800 Kč měsíčně od listopadu 2013.
18. Dne 16. 10. 2018 úřad práce provedl v bydlíšti žalobkyně sociální šetření. V záznamu je popsáno, že v domácím prostředí se žalobkyně pohybuje samostatně, mimo něj používá slepeckou hůl, má problémy s rovnováhou, špatně slyší. Neslyší na levé ucho, nevidí pravým okem. Levým okem vidí velice špatně a její zdravotní stav se zhoršuje. Nevydrží stát v autobuse, má problémy při pohybu na sluníčku, kdy téměř nic nevidí. Sama se dopravuje po trasách, které má naučené. Nové trasy se učí s doprovodem. Sama uvaří jednoduchá jídla, pečující osoba připravuje suroviny (např. krájí zeleninu), složitější jídla vaří pečující osoba. Žalobkyně se sama nají, pitný režim zvládne. Prádlo pere a věší sama, nežehlí. Sama se oblékne, občas s problémy (např. oblékne opačně výstřih nebo prádlo naruby). Samostatně zvládne velkou i malou hygienu, ale nezvládá manikúru a pedikúru. Fyziologickou potřebu zvládá. Problémy vnímá v době menstruace, kdy má strach ze znečištění prádla. Místem je orientována v prostředí, které zná, pokud v něm nejsou překážky. Pokud změní směr kvůli překážce, není schopna se orientovat. Má dioptrické brýle na dálku i na blízko (18 dioptrií). Na dálku vidí na cca 10 m, nevidí před a za tuto vzdálenost. Pokud jde o komunikaci, rukou nepíše, komunikuje elektronicky nejčastěji přes mobilní telefon, diktuje hlasem, psaní textu je obtížnější. Přečte maximálně dvě A4 psaného textu s problémy. Oční kapky si aplikuje sama, při jiných obtížích pomáhá pečující osoba. Osobní aktivity zvládá s doprovodem. Je zaměstnaná u Nadačního fondu českého rozhlasu Světluška jako novinářka, pracuje cca 2 dny v týdnu. S penězi hospodaří sama. Navštěvuje se s rodiči, má přátele, ráda se dál vzdělává a chodí na kulturní akce. O domácnost se snaží pečovat, ale musí jí pomáhat pečující osoba, při velkém úklidu uklízečka. Úřad práce sociálního šetření uzavřel s tím, že žalobkyně potřebuje pomoc při mobilitě, orientaci, péči o zdraví, osobních aktivitách a péči o domácnost.
19. Dne 5. 12. 2018 posudkový lékař OSSZ shrnul, že žalobkyně má těžkou smíšenou oční vadu s nutností speciálních pomůcek a ztrátou schopnosti orientace venku, zorné pole má těžce omezené, je nutná slepecká hůl a doprovod v neznámém prostředí. Dále je uvedena hluchota vlevo, stav po ušních operacích pro chronické záněty středního ucha, úzkostně depresivní syndrom reaktivní s pocitem bezmoci. Dle posouzení posudkového lékaře, které nebylo blíže odůvodněno, žalobkyně nezvládala pět základních životních potřeb: orientaci, komunikaci, tělesnou hygienu, osobní aktivity a péči o domácnost, a byla tedy podle § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Platnost posudku byla stanovena trvale.
20. V návaznosti na uvedený posudek rozhodnutím ze dne 16. 1. 2019 úřad práce zvýšil žalobkyni příspěvek na péči z 880 Kč na 4 400 Kč měsíčně od prosince 2018.

21. Žalobkyně podala dne 1. 12. 2022 návrh na změnu výše přiznaného příspěvku z důvodu zhoršeného zdravotního stavu.
22. Úřad práce provedl dne 30. 1. 2023 kontrolu využívání příspěvku na péči. Žalobkyně uvedla, že se jí zhoršil zrak i sluch a má zhoršenou stabilitu. Nyní potřebuje pomoc druhé osoby i při využívání dopravních prostředků a intenzivnější doprovod v terénu. Pracuje na zkrácený úvazek pro neziskovou organizaci, většinu času pracuje z domova.
23. Téhož dne provedl úřad práce sociální šetření v bydlišti žalobkyně. Pokud jde o mobilitu, v domácnosti se žalobkyně pohybuje sama, mimo domov používá slepeckou hůl, má problémy při přechodu ze světla do tmy, špatně slyší a má problémy s rovnováhou. Chůze je pomalá, nejistá, zakopává, padá. Nevydrží stát v autobuse, přepadá ji panika a strach. Zvedá se a usedá s pomocí opěrných bodů. Schody zvládá s obtížemi, neznámé schody jsou pro ni riziko. Je pro ni obtížné nastupovat a vystupovat z MHD. Nové trasy se učí s doprovodem. Jemná motorika je v normě, úchop zhoršený. V cizím prostředí využívá taxi a doprovod. K lékaři chodí s doprovodem. Lidi, které zná dlouho, pozná po hlase. V cizím prostředí se nezvládne orientovat. Je složité vyhýbat se překážkám, pokud je kvůli překážce nucena změnit směr, není schopná se orientovat. Výrazně obtížněji se pohybuje za šera a přímého slunečního svitu. Používá brýle nablízko se zabudovanou lupou. V brýlích na dálku vidí na 10 m, ale nevidí, co je blíže nebo dál. S obtížemi zvládne napsat rukou kratší text, většinou diktuje. S velkými obtížemi přečte dvě A4 textu, ale bolí ji oči a hlava, čte v malém okně, které zvětšuje písmo, které musí být světlé na tmavém podkladu. Jednoduchá jídla si připraví, pečující osoba předpřipravuje suroviny. Koupí si hotové jídlo. Kuchyňské spotřebiče doma obslouží, jinde ne. Stravu zvládne doma naservírovat, v cizím prostředí ne. Nají se, tekuté jídlo ale konzumuje jen doma, pravidelně se jím potřísní. Napije se ze sklenice, s potížemi připraví teplý i studený nápoj. S péčí o prádlo musí pomáhat pečující osoba. Pere na jeden program, prádlo věší pečující osoba. S problémy se oblékne (občas opačně výstřih nebo naruby spodní prádlo). Šatník přizpůsobila tak, aby jí činil co nejmenší potíže, většinou nosí šaty a punčocháče. Používá jen ošacení, které lze přetáhnout přes hlavu. Do otevřené obuvi se nazuje, ale musí být připravena na svém místě. Pokud jde o hygienu, malou hygienu zvládne sama, v horší dny dopomáhá pečující osoba se vstupem do sprchového koutu a mytím. V cizím prostředí hygienu bez dopomoci nezvládá, manikúru a pedikúru zajišťují odborníci. Použití WC zvládá, v době menstruace má nepříjemný pocit z případného znečištění prádla. Léky vyzvedává pečující osoba, oční kapky užívá sama, při obtížích jí pomáhá pečující osoba. Osobní aktivity vyřizuje s doprovodem pečující osoby nebo přátel. Veřejný prostor ji stresuje. Přes den krátký časový úsek pracuje, poslouchá rádio, odpočívá, účastní se kulturních akcí. Pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Hospodaří sama, nakupuje přes internet, pro malý nákup chodí většinou v doprovodu druhé osoby. Pracuje na poloviční úvazek v neziskové organizaci, píše články, většinou pracuje z domova. Navštěvuje se s rodiči, má přátele a známé, ráda chodí na kulturní akce (vernisaže, divadlo, koncerty). O domácnost se snaží pečovat sama, ale musí vypomáhat pečující osoba, dvakrát měsíčně uklízečka. Žalobkyně dochází na psychoterapie, je pro ni psychicky náročný každodenní stres způsobený handicapem.
24. Dne 30. 3. 2023 posudková lékařka OSSZ konstatovala, že dle očního vyšetření z března 2023 žalobkyně na pravé oko nevidí, na levém oku má visus 0,3 až 0,4 s korekcí + 15 dioptrií, zorné pole levého oka je zúženo na cca 10°. Při porušení zorného pole odpovídají zrakové funkce těžce slabému zraku. S běžnou korekcí není schopna číst, využívá optické a elektronické pomůcky. V neznámém prostředí je nutný doprovod. Lze očekávat progresi.

Dle audiologického vyšetření z února 2023 činí celková ztráta sluchu vlevo 77,3 % a v souhrnu za obě uši 22,3 %. Vadu částečně žalobkyně koriguje airpody, nelze korigovat sluchadly. Posudková lékařka dospěla k závěru, že z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně nezvládá tři základní životní potřeby (orientaci, osobní aktivity a péči o domácnost). Potřeba doprovodu je zohledněna v základní životní potřebě orientace, pohyblivost není narušena. Sebepečí zvládá, je nutná jen občasná dopomoc. Přes nedoslýchavost není verbální komunikace významně narušena, písemná komunikace je díky pomůckám pro zrakově postižené zvládnutá. Platnost posudku byla stanovena trvale s datem změny od 1. 12. 2022.

25. Dne 22. 5. 2023 úřad práce rozhodl tak, že návrh žalobkyně na změnu výše příspěvku zamítl a současně snížil příspěvek na péči na 880 Kč měsíčně od prosince 2022.
26. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání. K němu doložila zprávu praktické lékařky ze dne 29. 11. 2022 obsahující seznam chorob žalobkyně se zdůrazněním, že je v posledních letech výrazně stresována, došlo ke zhoršení zraku i sluchu, má problémy s rovnováhou, dochází opakovaně k pádům, špatně slyší, nemůže odezírat, je prakticky nevidomá. Podle doložené lékařské zprávy Centra zrakových vad, s.r.o., ze dne 2. 3. 2023 má žalobkyně těžce slabý zrak a vzhledem ke sluchové vadě je hluchoslepá. Nelze vyloučit další progresi. Těžká zraková vada podstatně omezuje orientační schopnosti, v neznámém prostředí je nutný doprovod, vidí velmi špatně na blízko. S běžnou korekcí není schopna číst běžné velikosti písma, musí používat speciální optické a elektronické kompenzační pomůcky. Přílohou je grafické znázornění stavu žalobkynina zraku. Podle lékařské zprávy z audiologického vyšetření ze dne 28. 2. 2023 žalobkyně měla v minulosti na jiném pracovišti diagnostikovánu ztrátu sluchu 50 %. Na pravém uchu je uvedena sluchová ztráta 5,4 %, na levém 73,3 %, oboustranně 22,375 %. Zatím částečně korekce airpody, nelze klasické naslouchadlo.
27. Žalovaný dne 21. 6. 2023 zrušil rozhodnutí úřadu práce ze dne 22. 5. 2023 a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť úřad práce opomněl zahájit správní řízení z moci úřední ve věci změny výše příspěvku na péči v návaznosti na posudek OSSZ, přičemž podle § 14 odst. 4 zákona o sociálních službách bylo možné o snížení příspěvku na péči rozhodnout nejdříve od června 2023.
28. Dne 17. 7. 2023 úřad práce zahájil správní řízení z moci úřední ve věci změny nároku a výše příspěvku na péči, které poté usnesením spojil s řízením o žalobkynině žádosti. Žalobkyně dne 17. 7. 2023 uplatnila k závěrům posudkové lékařky OSSZ obdobné námitky jako v žalobě.
29. Dne 15. 8. 2023 úřad práce vydal prvostupňové rozhodnutí. Odkázal na závěry posudkové lékařky OSSZ, podle nichž je žalobkyně dle § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost).
30. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, v němž argumentovala obdobně jako v žalobě. K odvolání připojila již dříve doložené lékařské zprávy.
31. V posudku ze dne 7. 12. 2023 dospěla posudková komise k závěru, že žalobkyně je ve smyslu § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost). Žalobkyně nezvládá čtyři základní životní potřeby: orientaci, komunikaci, osobní aktivity a péči o domácnost. Závěr platí trvale od 1. 12. 2022. Posudková komise konstatovala, že u žalobkyně dochází ke zhoršení smyslových funkcí. Jednou

z příčin je zhoršení stresové situace navozené handicapem, dochází na psychoterapii. Je úplně slepá na jedno oko s těžkou slabozrakostí druhého oka, visus s korekcí sice odpovídá 0,3-0,4 (cca 3x horší oproti normálu), ale je významně omezen zúžením zorného pole na 10°, s úplnou neschopností vidění při nedostatku světla. S běžnou korekcí není schopna číst, používá optické a elektronické pomůcky. V neznámém prostředí používá slepeckou hůl. Sluchová ztráta na podkladě opakovaných zánětů středouší a opakované operace cholesteatomu je na levém uchu středně těžká až těžká, sluch vpravo je jen lehce postižen, celková sluchová ztráta je cca 23 %, což neodpovídá těžkému sluchovému omezení. Ze sociálního šetření i záznamu praktického lékaře plyne, že běžné sebeobslužné úkony zvládne sama, někdy s potřebou dopomoci. Dle posudkové komise došlo v roce 2018 k posudkovému nadhodnocení. S odkazem na závěry sociálního šetření a údaje od praktického lékaře dospěla posudková komise shodně jako posudková lékařka OSSZ k závěru, že se jedná o I. stupeň závislosti, s tím, že jako neovládnutou hodnotila vzhledem ke zhoršení senzorických funkcí komunikaci. Poukázala na to, že dopomoc v žádné činnosti není každodenní.

32. Dne 19. 12. 2023 žalobkyně ve svém vyjádření rozporovala závěry posudkové komise, přičemž argumentovala obdobně jako v žalobě.
33. V posudku ze dne 22. 5. 2024 posudková komise setrvala na svém závěru. Základní životní potřebu „mobilita“ neuznala posudková komise při zjištěném stavu pohybového aparátu za nezvládnutou. Uvedla, že posudkovým kritériem nebylo smyslové a psychické postižení, které bylo hodnoceno v rámci oblasti orientace, kterou posudková komise uznala za nezvládnutou. Dále byla za nezvládanou uznána základní životní potřeba „komunikace“. Základní životní potřebu „stravování“ posudková komise neuznala jako nezvládnutou, neboť při očním postižení nebylo zjištěno postižení řízení motoriky a nedošlo k funkční ztrátě horních končetin, pro které by žalobkyně nebyla schopna jídlo a pití přesunout (např. na servírovacím stolku) a naservírovat. Příprava teplého jídla a pití a nákup potravin spadá do péče o domácnost. Pokud jde o „oblékání a obouvání“, posudková komise je neuznala za nezvládnuté, neboť nakládání s prádlem je součástí péče o domácnost. Posudková komise poukázala na možnost využití pohmatu a umístění oblečení a obuvi na zvyklém místě. Eventualita zašpinění nebyla při předpokladu rutinní výměny oblečení a rizikových činností u oděvů, u nichž nedochází ke každodenní výměně, shledána relevantním posudkovým kritériem. Pokud jde o tělesnou hygienu, dle posudkové komise nebylo oční postižení objektivním posudkově medicínským korelátorem pro uznání této potřeby za nezvládanou. Nebyla zjištěna ztráta funkce pohybového aparátu a objektivní důvod neschopnosti měnit pozici těla a přemisťovat se ze sedu do stoje s využitím příslušných pomůcek (sedák, madlo, protiskluzová podložka). Uznání této oblasti by bylo posudkovým nadhodnocením. Posudková komise neshledala nezvládnutou „fyziologickou potřebu“. K tomu uvedla, že užívání menstruačních vložek pro únik menstruační krve nepředstavuje převažující období cyklu a nebyly ani používány další absorpční pomůcky. Posudková komise shledala, že nebylo zjištěno postižení, pro které by neměla být žalobkyně schopna s facilitačními pomůckami základní sebeobsluhy v rámci péče o zdraví. Poukázala na to, že vyzvedávání léků pečující osobou není vzhledem k frekvenci posudkově významné. Pravidelně užívané oční kapky si žalobkyně kape sama. Žalobkyně je schopna si přivolat pomoc. Doprovod k lékaři není každodenní činností. Posudková komise upozornila na možnost užívání připravených léků v dávkovače. Základní životní potřeby „osobní aktivity“ a „péče o domácnost“ byly uznány jako nezvládnuté.

34. Dne 27. 6. 2024 žalobkyně vyjádřila s tímto posouzením nesouhlas. Zejména nesouhlasila s tím, aby byla „mobilita“ hodnocena pouze s ohledem na motorické funkce a nebyl zohledněn vliv zrakového a sluchového postižení a související problémy s rovnováhou. Poukázala na to, že dříve byla osobní hygiena posouzena jako trvale nezvládaná. Dále odkázala na svou předchozí argumentaci, na níž setrvala.
35. Dne 10. 7. 2024 žalovaný vydal napadené rozhodnutí, které bylo žalobkyni doručeno téhož dne. Odkázal na závěry posudku posudkové komise ze dne 22. 5. 2024. K vyjádření žalobkyně z 27. 6. 2024 žalovaný uvedl, že posudková komise podrobně popsala zdravotní stav žalobkyně ve vztahu ke zvládání či nezvládání základních životních potřeb. Skutečnosti uvedené ve vyjádření nemají dle žalovaného vliv na rozhodnutí ve věci.

Posouzení věci soudem

36. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou. Soud žalobu posoudil v rozsahu uplatněných žalobních bodů vycházejí ze skutkového a právního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Soud rozhodl ve věci samé bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci s tímto postupem nevyjádřili k výzvě soudu nesouhlas, a má se tedy za to, že s ním souhlasí (§ 51 odst. 1 s. ř. s.); nadto byl dán důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí bez jednání podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.
37. Žalobkyně zejména namítla, že byla chybně posouzena její schopnost zvládat základní životní potřeby „mobilita“, „stravování“, „oblékání a obouvání“, „tělesná hygiena“ a „péče o zdraví“, což mělo vliv na posouzení stupně její závislosti, od něhož se odvíjí výše příspěvku (§ 8 odst. 2 a § 11 odst. 2 zákona o sociálních službách).
38. Podle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách *při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost.*
39. Podle § 9 odst. 4 zákona o sociálních službách *při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřiblíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*
40. Podle § 9 odst. 5 zákona o sociálních službách *pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.*
41. Podle § 1 odst. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby.*
42. Podle § 1 odst. 3 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí a) tělesné struktury a b) tělesné funkce duševní, mentální, smyslové,*

oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže, a to ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností.

43. Podle § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *za neschopnost zvládnání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládnání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.*
44. Podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládnání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.*
45. Podle § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb., *pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*
46. Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) v rozsudku ze dne 28. 4. 2017, č. j. 5 Ads 80/2016-22, shrnul judikaturu vztahující se k problematice posuzování zdravotního stavu při rozhodování o příspěvku na péči. Uvedl, že pro posouzení zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči je třeba odborných medicínských znalostí, kterými disponují speciální posudkové komise. V řízeních, v jejichž rámci je rozhodováno o příspěvku na péči, se musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Stejným důkazem v tomto řízení je lékařský posudek posudkové komise žalovaného, a proto je na něho kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti (viz rozsudek NSS ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53). Tento požadavek vychází z premisy, že odborné závěry, které jsou v posudcích vysloveny, nemohou být přezkoumávány ze strany správních orgánů či soudů, neboť ty k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2015, č. j. 3 Ads 129/2014-24). V řízeních o žalobách proti rozhodnutím, jež jsou založena na zmíněných posudcích, správní soudy podrobují posudky testu jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2013, č. j. 3 Ads 24/2013-34). Aby byl posudek jednoznačný, úplný a přesvědčivý, je třeba, aby se vypořádal se všemi relevantními podklady (viz § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a přezkoumatelnou úvahou z nich vyvodil závěry podstatné pro posouzení zdravotního stavu osoby (srov. např. rozsudek NSS ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28). V souladu s § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. (viz rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37). Nezvážnutí byť jen jedné z vymezených aktivit znamená

nezvládnutí dané životní potřeby (§ 2a prováděcí vyhlášky). Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit (rozsudek NSS ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy (srov. rozsudek NSS ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25).

47. Všechny povinné podklady pro posouzení stupně závislosti vyjmenované v § 25 odst. 3 citovaného zákona je třeba vnímat jako rovnocenné zdroje informací o žadateli (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2024, č. j. 58 Ad 21/2023-39). Pokud se objeví rozpor mezi výsledkem šetření sociálního pracovníka a názorem posudkové komise, je nezbytné, aby posudková komise takový rozpor vysvětlila či odstranila (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25). Provedení osobního vyšetření posudkovou komisí není nezbytné, ale mělo by být pravidlem, od kterého se lze odchýlit pouze tehdy, je-li možno vypracovat jednoznačný, úplný a přesvědčivý posudek pouze na základě písemných podkladů, přičemž případný odklon od tohoto pravidla by měl být náležitě odůvodněn (viz např. rozsudky NSS ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-44, či ze dne 17. 5. 2023, č. j. 6 Ads 100/2022-26).
48. Soud se v návaznosti na žalobní námitky žalobkyně zabýval tím, jak posudková komise posoudila jednotlivé základní životní potřeby žalobkyně a zda posudek, z jehož závěrů vychází napadené rozhodnutí, dostojí výše uvedeným požadavkům.
49. Podle přílohy č. 1 písm. a) vyhlášky č. 505/2006 Sb. se za schopnost zvládat základní životní potřebu mobility považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat:
1. *vstávání a usedání,*
 2. *stoj,*
 3. *zaujímat a měnit polohy,*
 4. *pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu,*
 5. *otevírat a zavírat dveře,*
 6. *chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů,*
 7. *nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.*
50. Soud shledal, že posudková komise při posouzení schopnosti zvládat tuto základní životní potřebu vyšla z nesprávného předpokladu, že smyslové postižení žalobkyně zohledněné pro uznání nezvládnutí základní životní potřeby orientace nelze zohlednit při posuzování mobility.
51. Jak ovšem vyložil zdejší soud již v rozsudku ze dne 27. 1. 2020, č. j. 49 Ad 49/2018-54, „ze žádného ustanovení zákona o sociálních službách a prováděcí vyhlášky nevyplývá, že by určité zdravotní omezení posuzované osoby smělo být zohledněno výhradně jen ve vztahu k jedné z posuzovaných základních životních potřeb“ (shodně viz též např. rozsudky ze dne 16. 12. 2022, č. j. 49 Ad 4/2022-26, či ze dne 22. 5. 2024, č. j. 58 Ad 21/2023-39). Konkrétní

zdravotní postižení může vést k neschopnosti zvládat více základních životních potřeb, brání-li ve vykonávání více aktivit spadajících do různých životních potřeb ve smyslu prováděcí vyhlášky (viz rozsudek NSS ze dne 30. 6. 2014, č. j. 4 Ads 75/2014-20). To, že bylo postižení smyslových funkcí zohledněno v rámci základní životní potřeby „orientace“, tedy ještě neznamená, že by jej nebylo možné současně zohlednit i pro účely základní životní potřeby „mobilita“. Při posuzování zvládání této základní životní potřeby se nehodnotí pouze stav pohybového aparátu, ale i funkce smyslové a duševní [§ 1 odst. 3 písm. b) a § 2 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.]. Žalobkyně v odvolání namítla, že z důvodu zhoršujícího se sluchu a zraku má narušenou rovnováhu, což ovlivňuje její schopnost zvládat mobilitu, zejména schopnost používat bariérové dopravní prostředky. Tvrdila, že potřebuje pomoc druhé osoby především s nástupem do bariérového dopravního prostředku, není schopna při jízdě stát a má problém i s usedáním a vstáváním (s ohledem na problémy s rovnováhou a nízkým tlakem), a není též schopna pohybovat se samostatně v nerovném terénu. Již při kontrole využívání příspěvku na péči dne 30. 1. 2023 přitom žalobkyně uváděla, že potřebuje pomoc druhé osoby při využívání dopravních prostředků a intenzivnější doprovod po terénu. To koresponduje se záznamem ze sociálního šetření, kde jsou uváděny problémy s rovnováhou, zakopávání, pády, pomalá a nejistá chůze a obtíže při nastupování do MHD. Rovněž ve výpisu ze zdravotní dokumentace ze dne 29. 11. 2022 se uvádí opakované pády a problémy s rovnováhou. Bylo proto nezbytné, aby se posudková komise podrobně zabývala tím, zda je žalobkyně schopna s ohledem na veškerá svá funkční postižení, včetně smyslových či psychických, zvládat jednotlivé dílčí aktivity základní životní potřeby „mobilita“, tedy zejména zda zvládá sama bez pomoci jiné osoby nastupovat a vystupovat z bariérových dopravních prostředků a používat je, vstávat a usedat a chodit v nerovném terénu. To však posudková komise neučinila, a proto nelze posudek posudkové komise pokládat za úplný a přesvědčivý, a napadené rozhodnutí, které je na něm založeno, nemůže obstát. V případě, že by nebyla zvládnuta některá z aktivit vymezených v příloze č. 1 písm. a) vyhlášky č. 505/2006 Sb., bylo by třeba hodnotit základní životní potřebu „mobilita“ jako nezvládanou. To by se pak nutně promítlo též do stupně závislosti žalobkyně na péči a výši příspěvku, neboť by nezvládala nejméně pět základních životních potřeb (viz § 8 odst. 2 a § 11 odst. 2 zákona o sociálních službách). V dalším řízení tedy bude na žalovaném, aby si vyžádal doplnění posudku posudkové komise, která posoudí, zda je žalobkyně též vzhledem ke svému smyslovému postižení samostatně schopna zvládat všechny dílčí aktivity vyjmenované v příloze č. 1 písm. a) vyhlášky č. 505/2006 Sb. a zaměří se na žalobkyní namítané problémy s rovnováhou, které se podávají z podkladů. Zváží přitom provedení osobního vyšetření žalobkyně, případně náležitě odůvodní, proč by nemohlo přispět ke zjištění stavu věci.

52. Dále se soud zabýval základní životní potřebou „stravování“. Podle přílohy č. 1 písm. d) vyhlášky č. 505/2006 Sb. se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat:

1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny,
2. nalít nápoj,
3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji,
4. najíst se a napít,
5. dodržovat stanovený dietní režim,
6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu,
7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.

53. Žalobkyně v odvolacím řízení namítla, že potřebuje každodenní pomoc při výběru potravy, nepozná, zda je potravinu ve stavu vhodném ke konzumaci a není schopna zjistit například datum spotřeby. Soud v posudku posudkové komise v návaznosti na tyto námitky žalobkyně postrádá zhodnocení toho, zda a nakolik žalobkyni zrakové postižení omezuje při výběru hotového nápoje a potraviny. Ani žalovaný v napadeném rozhodnutí na tuto odvolací námitku žalobkyně nijak nereagoval. Posudková komise a v návaznosti na ni i žalovaný se omezili na zhodnocení schopnosti přemístit a neservírovat stravu či nápoj a vyložili, že příprava stravy je součástí základní životní potřeby péče o domácnost. Posouzení posudkové komise tedy není úplné a napadené rozhodnutí je v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. V dalším řízení proto bude třeba, aby posudková komise posoudila též vliv žalobkynina smyslového postižení na její schopnost vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny a aby se žalovaný k této námitce vyjádřil v napadeném rozhodnutí.
54. Co se týče žalobkyní namítaných problémů s přípravou pokrmů, tato aktivita je součástí základní životní potřeby péče o domácnost podle přílohy č. 1 písm. j) bodu 5 vyhlášky č. 505/2006 Sb. („*uvařit si jednoduché teplé jídlo a nápoj*“), totéž platí pro úklid případné nehody při stolování (bod 8 tamtéž), nákup jídla (bod 3 tamtéž), ovládání běžných domácích spotřebičů (bod 4 tamtéž) a mytí nádobí (bod 6 tamtéž). Základní životní potřebu péče o domácnost hodnotila posudková komise a v návaznosti na to žalovaný jako nezvládanou, a proto se soud těmito dílčími aktivitami dále nezabýval. Ačkoli žalobkyně byla v posudku posudkové komise i v napadeném rozhodnutí upozorněna, že část aktivit, které požadovala zhodnotit v rámci stravování, spadá pod základní životní potřebu péče o domácnost, v žalobě se proti tomuto názoru nevymezila a s důvody napadeného rozhodnutí v tomto ohledu nijak nepolemizovala, přičemž není úkolem soudu, aby za žalobkyni argumenty domýšlel (viz rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78). I pokud jde o namítanou neschopnost servírování jídla a nápoje a jeho přemístění na místo vhodné ke konzumaci, žalobkyně v žalobě pouze zopakovala obecný argument uvedený v odvolání, aniž by reagovala na závěry posudku posudkové komise a napadeného rozhodnutí, v nichž bylo srozumitelně odůvodněno, proč tyto dílčí aktivity nebyly hodnoceny jako nezvládané. Posudková komise vyložila, že u žalobkyně nebyla zjištěno omezení funkce horních končetin ani takové postižení řízení motoriky, pro které by neměla být schopna ve své domácnosti jídlo a pití přesunout, například i za pomoci servírovacího stolku, a naservírovat. Žalobkyně v žalobě nijak blíže nevysvětluje, proč by neměla být schopna uvedené dílčí aktivity samostatně zvládnout bez každodenní pomoci jiné osoby. Nevádí, v jaké situaci a z jakého důvodu není schopna uvedené aktivity zvládnout. Závěry posudkové komise přitom logicky navazují na sociální šetření provedené dne 30. 1. 2023, podle něhož si žalobkyně doma zvládne stravu naservírovat. Tvrdí-li žalobkyně, že je schopna nalít nápoj pouze do poloviny hrnku či sklenice, soud neshledává v této skutečnosti nezvládnání nalévání nápoje. Vlastní nalití do sklenice či hrnku žalobkyně zvládne a skutečnost, že nebudou plné, neovlivňuje schopnost samostatné konzumace nápojů. Nadto žalobkyně ani neuvádí (pakliže považuje za významné nalít sklenici či hrnek plný a nebyla schopna to zvládnout nácvikem), proč by nemohla k detekci hladiny využít např. hmat (např. skrze teplotu hrnku) nebo vzhledem k částečně zachovanému sluchu zvukový indikátor hladiny.
55. Žalobkyně dále namítla, že posudková komise a žalovaná přesvědčivě neodůvodnily, proč hodnotily jako zvládanou základní životní potřebu „tělesná hygiena“, ačkoli dříve byla uznána jako trvale nezvládaná.

56. Podle přílohy č. 1 písm. f) vyhlášky č. 505/2006 Sb. se za schopnost zvládat základní životní potřebu tělesné hygieny považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat:
1. *použít hygienické zařízení,*
 2. *dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla,*
 3. *provádět celkovou hygienu,*
 4. *česat se, provádět ústní hygienu, holit se.*
57. Soud musí přisvědčit žalobkyni, že posudek posudkové komise ani napadené rozhodnutí se nevypořádaly s jejími odvolacími námitkami, v nichž argumentovala, proč považuje tuto základní životní potřebu (nadále) za nezvládanou. Posudková komise pouze obecně konstatovala, že u žalobkyně nebyla zjištěna ztráta funkce pohybového aparátu včetně horních končetin k jednotlivým činnostem v rámci této oblasti ani zjištěn objektivní posudkově medicínský korelát neschopnosti měnit pozice těla s využitím facilitátorů (madlo, sedák, protiskluzová podložka) a upozornila na předpoklad adaptace. Tím však nereagovala na námitky žalobkyně, že pro své smyslové postižení sama nezvládá péči o nehty, líčení a česání pro pracovní či společenské akce a kdekoli mimo domácí prostředí potřebuje asistenci při osobní hygieně, přičemž na tyto námitky nereagovala ani žalovaná, která případně měla vysvětlit, proč nepovažuje nezvládání těchto aktivit za relevantní pro posouzení schopnosti zvládat základní životní potřebu „tělesná hygiena“ v přijatelném standardu. Nelze přitom přehlédnout, že právě nezvládání péče o nehty bylo patrně důvodem, pro který byla v roce 2018 hodnocena posudkovým lékařem OSSZ tato základní životní potřeba jako nezvládnutá. Ačkoli nebyl posudek z roku 2018 blíže odůvodněn, navazoval na závěry sociálního šetření, v němž se jako nezvládnutá uvádí v rámci tělesné hygieny pouze tato činnost. Posudková komise ani žalovaný se k této otázce konkrétně nevyjádřili, což způsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Byť by žalovaná měla za to, že některé žalobkyní uváděné činnosti nelze pod rámeček základní životní potřeby podřadit, měla se s argumentací žalobkyně přezkoumatelným způsobem vypořádat, a to tím spíše, že došlo ke změně oproti předchozímu posouzení, v němž byla patrně právě neschopnost péče o nehty způsobená zrakovým postižením důvodem pro hodnocení „tělesné hygieny“ jako nezvládané. I v tomto ohledu bude tedy nezbytné, aby žalovaná (po doplnění posudku posudkové komise) své chybějící úvahy doplnila.
58. Žalobkyně dále argumentovala, že by jako nezvládnutá měla být hodnocena rovněž základní životní potřeba „oblékání a obouvání“.
59. Podle přílohy č. 1 písm. e) vyhlášky č. 505/2006 Sb. se za schopnost zvládat základní životní potřebu „oblékání a obouvání“ považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat:
1. *vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem,*
 2. *rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit,*
 3. *oblékat se a obouvat se,*
 4. *svlékat se a zouvat se,*
 5. *manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.*
60. Žalobkyní poukázaná péče o oděvy je součástí základní životní potřeby péče o domácnost podle přílohy č. 1 písm. j) bodu 6 vyhlášky č. 505/2006 Sb., která byla uznána jako nezvládnutá. Posudková komise v posudku odůvodnila, že žalobkyní namítané nesnáze při samotném oblékání a obouvání způsobené zrakovým postižením jsou řešitelné možností pohmatu a umístěním oděvů a obuvi na zvyklém místě, kdy zašpinění oděvu je běžně řešitelné pravidelnou rutinní výměnou oblečení, u déle nošených oděvů (např. kabát) dle

předpokladu rizikových činností. Toto odůvodnění považuje soud za dostatečné. Posudek posudkové komise není v rozporu s doloženými lékařskými zprávami a ani z žalobních tvrzení nelze usuzovat, že žalobkyně některou z dílčích aktivit není schopna samostatně zvládnout v přijatelném standardu. Jelikož má žalobkyně plně zachován hmat, může vhodné oblečení umístěné na obvyklých místech najít, pohmatem identifikovat rub a líc a nasadit si jej, byť s určitými obtížemi. K námitce žalobkyně, že rub a líc se nedá pohmatem vždy spolehlivě poznat, je třeba uvést, že oděvy mají pravidelně hmatem odlišitelný rub a líc (díky švům, podšívce, cedulkám apod.), přičemž tomu lze bez větších obtíží přizpůsobit i nákup oděvů, eventuálně využít např. pohmatných nášivek. Pokud žalobkyně uvádí, že pomůcka k rozpoznávání barev není spolehlivá a nerozpozná vzory, nevysvětluje, proč by neměla být schopna jednotlivé kusy svých oděvů schopna odlišit pohmatem, případně je mít umístěné ve skříních na přesně určených či označených místech. Obecně lze předpokládat, že žalobkyně bude mít povědomost o tom, v jaké barvě a vzoru si určité oděvy (např. šaty a svetry), které se vzájemně liší pohmatem odlišitelným materiálem i stříhem, pořizuje. Za nepřiměřené nelze považovat ani přizpůsobení nákupu oděvů z hlediska barev tak, aby se daly dobře vzájemně kombinovat (např. i při vědomí omezených schopností rozpoznávače barev), případně použít značky na oděvy, jimiž se určité barvy či vzory odliší, či ukládání na obvyklém místě. Soud tím nemíní zlehčovat obtíže, s nimiž se žalobkyně musí vzhledem ke svému zdravotnímu postižení potýkat, nejsou však takové povahy, aby bylo možné (vzhledem k zachovalé schopnosti rozeznat oblečení pohmatem) hodnotit základní životní potřebu jako nezvládnutou v přijatelném standardu, resp. vyžadující každodenní pomoc jiné osoby. Pokud žalobkyně uvádí, že není schopna poznat znečištění oděvu, soud souhlasí s posudkovou komisí a žalovaným, že při běžné pravidelné výměně a praní oblečení je riziko, že si žalobkyně vybere znečištěný oděv, minimální. V případě oděvů, které se neobměňují denně (např. kabát), lze vycházet z toho, že žalobkyně si bude zpravidla vědoma situací, v nichž mohlo dojít k jejich znečištění (např. zacákání, ušpinění při pádu apod., které by navíc bylo zpravidla seznatelné i pohmatem) a které nastávají spíše výjimečně. Jakkoli nelze vyloučit, že žalobkyně bez upozornění jiné osoby nezjistí znečištění oděvu a oblékne jej, nepovažuje soud míru tohoto rizika při běžné pravidelné výměně oblečení shodně jako žalovaný za nepřiměřenou a odůvodňující nutnost každodenního dohledu při oblékání. Současně je třeba konstatovat, že žalobkyně sama v žalobě pouze zopakovala své předchozí námitky, na které však bylo reagováno, aniž by reagovala na odůvodnění napadeného rozhodnutí a vysvětlila, v jakých konkrétních situacích nastávají problémy, které není schopna řešit žalovaným předestřeným způsobem a proč. Jak bylo výše uvedeno, není úkolem soudu, aby za žalobkyni chybějící argumentaci domýšlel.

61. Podle přílohy č. 1 písm. h) vyhlášky č. 505/2006 Sb. se za schopnost zvládat základní životní potřebu „péče o zdraví“ považuje stav, kdy osoba je schopna:

1. *dodržovat stanovený léčebný režim,*
2. *provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky,*
3. *rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.*

Posudková komise svůj závěr odůvodnila tím, že dopomoc při péči o zdraví není pro žalobkyni každodenní záležitostí, zvládá pravidelné užívání očních kapek, léky lze mít případně připravené v dávkovačce. V žalobě žalobkyně namítá, že si bez cizí pomoci nemůže změřit teplotu nebo krevní tlak. Nicméně je všeobecně známo, že existují tlakoměry a teploměry určené pro nevidomé, které mají hlasový výstup, jímž nevidomému sdělí

naměřené hodnoty, přičemž žalobkyně má sluch částečně zachován (ostatně např. uváděla, že doma poslouchá rádio) a k měření bude typicky přistupovat v tichém domácím prostředí. Žalobkyně v žalobě nijak blíže neozřejmila, proč by neměla být schopna tato měření provést. Pokud jde o obsluhu složitějších mechanismů, uzávěrů a pomůcek, žalobkyně neuvedla, o jaké pomůcky by se mělo jednat a jak souvisejí s jejím zdravotním stavem. Schopnost péče o zdraví se posuzuje vždy ve vztahu ke konkrétnímu zdravotnímu stavu žadatele a z něj vyplývající obvyklé péče o zdraví. Jiná by byla situace, pokud by žalobkyně z důvodu svého zdravotního stavu potřebovala používat speciální pomůcky či léky, které by již vzhledem ke zrakovému postižení prokazatelně nezvládala obsluhovat. To však z žalobních tvrzení nevyplývá.

62. K námitce nepřiměřené délky správního řízení soud uvádí, že žalobkyně tuto námitku vznesla až dne 21. 10. 2024, přičemž lhůta pro rozšíření žalobních bodů marně uplynula dne 20. 9. 2024 (§ 71 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.). Po této lhůtě žalobkyně vznesla též námitku, že jí žalovaný neposkytl dostatečný čas pro vyjádření se k věci samé. Soud se jimi proto nezabýval. Pouze na okraj tak soud dodává, že nepřiměřená délka správního řízení nemůže zakládat nezákonnost rozhodnutí ve věci samé (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2003, č. j. 6 A 171/2002-41).

Závěr a náhrada nákladů řízení

63. Soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, a napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. pro vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů a nedostatečně zjištěném skutkovém stavu a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Vysloveným právním názorem je žalovaný v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Soud nepřistoupil ke zrušení prvostupňového rozhodnutí, neboť zjištěné nedostatky může napravit žalovaný v odvolacím řízení.
64. Soud pro nadbytečnost neprovedl důkaz výsledkem žalobkyně, neboť ve věci bylo možné rozhodnout na základě správního spisu, jehož obsah není předmětem dokazování (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS). Žalobkyně své obtíže popsala v písemných podáních, přičemž soud nemá odborné znalosti, aby mohl sám na základě výsledku žalobkyně posoudit její zdravotní stav a jeho vliv na zvládání jednotlivých životních potřeb. Soud též neprovedl důkaz označenými články, rozhovory a reportážemi, neboť předmětem tohoto řízení není přezkum zákonnosti postupu a rozhodování žalovaného v jiných případech. Úkolem správních soudů v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí je přezkum konkrétních správních rozhodnutí, nikoli systémová revize.
65. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci z procesního hlediska plně úspěšná, a má proto vůči neúspěšné žalované právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla zastoupena advokátem, který je plátcem DPH. Za tři úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, sepsání žaloby, replika) náleží odměna ve výši 1 000 Kč za úkon, tedy celkem 3 000 Kč [§ 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) a náhrada hotových výdajů v paušální výši 300 Kč za úkon, tedy celkem 900 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tj. celkem 3 900 Kč bez DPH. K tomu přistupuje DPH v sazbě 21 % z částky 3 900 Kč ve výši 819 Kč. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů

řízení v celkové výši 4 719 Kč ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.), a to k rukám jejího zástupce podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, užitého na základě § 64 s. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 20. prosince 2024

Lenka Oulíková, v. r.
samosoudkyně